

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De sociale betekenis van het Middelbaar Onderwijs.

II.

Wij hebben het vorige artikel over dit onderwerp besloten, door te wijzen op de vele jonge menschen, die via het M. O. geleid worden op een weg, waarvoor zij neiging noch capaciteiten bezitten.

Hiermee werd niet gedoeld op de moeilijkheden die zich dientengevolge tijdens de schooljaren voordoen.

Zeker zijn ook deze niet gering. De groote toevloed van leerlingen heeft dan ook zeer zeker tengevolge een daling van het peil; maar daar willen we het thans niet over hebben.

De oud-leerlingen van het M. O. hebben niet enkel noodig een plaats in de maatschappij, waar zij hun brood kunnen verdienen! Met een goede positie is niet alles in orde!

Hun wacht in het sociale leven een taak van groot gewicht. In 't algemeen kan gezegd worden, dat zij geroepen zijn tot de directe leiding van de massa des volks.

Hun positie wordt naar boven begrensd door hen, die een universitaire vorming ontvingen en naar beneden door wie niet veel verder kwam dan de lagere school. Zoo staat in de technische bedrijven de middelbaar gevormde tusschen den ingenieur en den werkmans.

Niet enkel in beroep en bedrijf maar in heel het menschelek gemeenschapsleven, behooren zij, die een middelbare vorming genoten, te zijn de directe leiders des volks.

Bij allerlei actie's moeten zij in dorp en stad vooraan staan, om van hun vorming te doen profiteren de massa, die deze ontbeert.

Dit geldt in zeer bijzondere zin voor de leerlingen van het Christelijk M. O.

Er is een tijd geweest, dat de liberalen van allerlei kleur, het monopolie van meerdere ontwikkeling bezaten. Een ieder, die méér wist dan op de banken der lagere school geleerd werd behoorde tot het „denkend deel der natie“, en dat deel was liberaal.

Dientengevolge was de leiding van het volksleven in liberale handen. Niet enkel de functies, die door de openbare macht werden opgedragen maar alle leidende posities in het sociale leven werden ingenomen door de mannen van links. Nu was hierbij veel onrecht.

Een Bilderdijk kon geen hoogleeraar worden en een man van hoogen geestesadel en finen wetenschappelijken zin als Groen van Prinsterer werd bij de benoeming van een curator voor de Leidse Universiteit kennelijk gepasseerd.

Maar er was hierbij ook armoele aan onzen kant. Wij stonden met leeg handen. Niet veel ontwikkeling, niet veel wetenschap konden wij bieden.

Als protest tegen het ons aangedane onrecht is toen na lange onderdrukking, door de geringen des volks geofferd voor een eigen hooger- en middelbaar-onderwijs.

Zoo zijn onze middelbare scholen geboren in strijd en lijden als vruchten van offers en geloof en zeer terecht kan ons christelijk volksdeel van de leerlingen vragen, dat ze in allerlei levenskringen vooraan zullen staan in den strijd tegen het ongelooft. In kerk en school, voor zending en evangelisatie, bij de veelzijdige openbaring van den arbeid der christelijke barmhartigheid en den strijd om de sociale gerechtigheid, bij den arbeid onzer jongelings- en meisjes-vereenigingen en den strijd voor de christelijke pers, en nog zooveel meer, is de plaats van de oud-leerlingen der middelbare scholen vooraan.

Ons M. O. vervult een Christelijk-sociale roeping door voor dit werk hare leerlingen kennis, liefde en belangstelling bij te brengen.

Zullen de oud-leerlingen van dit onderwijs voldoen aan de verwachtingen die, gezien de historie, zoo verklaarbaar en terecht zijn, dan moet aan twee voorwaarden worden voldaan.

In de eerste plaats moet de middelbare school bijbrengen geschiktheid en voldoende ontwikkeling om de resultaten van hogere studie te kunnen verwerken en waardeeren.

En ten tweede moet er zijn liefde en belangstelling voor den rijken veelzijdigen arbeid, die door de kracht van het Christelijk geloof in onze samenleving is verricht.

Zoo komt dus voor „onze“ scholen het accent te liggen op het christelijke, omdat wij voor de toekomst de leiding der middelbaar gevormden niet kunnen ontberen.

Maar de zaak laat zich ook meer in 't algemeen bespreken. En dan mogen zeker, juist in verband met de groote sociale betekenis van het M. O., aan de leerlingen en aan de school hooge eischen gesteld worden.

De leerlingen moeten méér dan de massa des volks wier voorbeeld ze straks zullen zijn, vervuld zijn met lust en liefde tot den arbeid.

Hun plichtsgevoel moet het nu reeds mogelijk maken, dat zij, ook ongecontroleerd, hun arbeid verrichten.

Eigen belang en eigen genot moeten zij reeds thans leeren zien als ondergeschikt aan sociale belangen en het welzijn van de inrichting, groep of plaats, dat aan hun ter behartiging kan worden opgedragen.

Noodig is voor hen kennis van — maar vooral warme belangstelling voor — het sociale leven in zijn bonte verscheidenheid van vormen en uitingen en de school vervult in dezen hare sociale roeping naarmate het gelukt aan de leerlingen deze belangstelling bij te brengen. In meer dan één opzicht wordt ons M. O. bij het vervullen van deze taak gehandicapt.

Allereerst is daar het onderwijs-programma, dat zoo overladen is, dat alle zeilen bijgezet moeten worden om tijdig het eindpunt te bereiken. Een gelukkig verschijnsel is, dat in de laatste jaren eenige differentiatie in de H. B. S. gebracht is en wij thans een type hebben, dat meer rekening houdt met de maatschappij.

Maar ook hier is binnen het raam van het programma geen bewegingsvrijheid voor het individu en ook hier zijn het zuiver kenniseischen, die over slagen of niet slagen beslissen en onthrekt altoos aanraking met het werkelijke leven.

Speciaal voor het Christelijk M. O. is het zware verplichte programma een struikelblok om de leerlingen voor te bereiden voor hun taak als leiders van ons volk.

Een ander bezwaar is gelegen in het gehalte der leerlingen. Zeer veel ouders schijnen zich verplicht te achten om aan hun kinderen middelbaar onderwijs te doen geven, zonder te vragen of deze dat kunnen verwerken.

Zoo zijn ook hier de veel te velen, wier capaciteiten en belangstelling niet van dien aard zijn, dat zij geschikt geacht kunnen worden dit onderwijs te volgen.

Weten zij het al, met alle mogelijke hulpmiddelen, tot het eind-diploma te brengen, dan blijkt later toch, dat alle onderwijs betrekkelijk zonder sporen achter te laten aan hen is voorbijgegaan. Aanleg en bekwaamheden stempelen denzulk tot ondergeschikten en volgelingen en nooit zal eenig onderwijs van hen iets anders maken. In de maatschappij gaat er geen invloed en geen actie van hen uit en het is niet billijk de middelbare school enkel maar zulke resultaten te beoordeelen. Toch is het deze soort van leerlingen (en vergis ik me niet dan is dit een zeer groote groep), die de oorzaak is, dat de betere leerlingen niet verder komen.

De groote sociale betekenis van het M. O. maakt het noodig om te zien naar middelen om deze storende factoren weg te ruimen. Het steeds stijgend aantal leerlingen maakt reeds, afgezien van al het andere, eenige beperking raadzaam.

De capaciteiten van vele leerlingen zijn niet berekend op het programma.

De eischen van het sociale leven, doen, in verband met de plaats, die de leerlingen later moeten innemen, een opzettelijke voorbereiding noodig schijnen. En — laatst maar niet het minst — zal ons christelijk volksdeel, straks niet zeer te leurgesteld worden, dan is noodig, dat ook de school de leerlingen opzettelijk en met zorg voorbereidt voor de taak, die hun in het christelijk gemeenschapsleven wacht.

E. VISSER.

OPVOEDING EN ONDERWIJS.

School en tuchteloosheid.

Op haar Jaarvergadering in Juni 1925, besloot de Tucht-Unie een uitgebreid onderzoek in te stellen naar den omvang der tuchteloosheid in ons land en de middelen te overwegen, die tot verbetering zouden kunnen leiden. 't Spreek vanzelf, dat ook de school ter sprake kwam en Sub-Commissie II kwam met een uitvoerig rapport over School en Tucht. Ik wil daarop dezen keer de aandacht vestigen.

Een der middelen, waardoor de school kan helpen, de tuchteloosheid te bestrijden, is al dadelijk de lectuur. Dieren plagen, planten vernielen, ongelukken bespotten, zijn bezigheden, die in het leesboek worden afgekeurd en die in de betrokken lessen gewoonlijk hun gerechte straf vinden. Bij de schrijffoorbeelden kan men zulke kiezen, die in korte regels vastleggen, wat betamelijk is in den omgang met planten, dieren en menschen. Waar een schooltuin is, kan men de zorgvuldige verzorging, die planten eischen, al zeer aanschouwelijk maken.

Misschien is de vraag gewettigd, of de school in deze richting niet wat meer kan doen dan tot dusver het geval is. Men heeft wel veel gevraagd naar aangename leesstof, maar was ze ook wel altijd nuttig. Zijn de kwajongensstreken in sommige boeken niet wat al te verdienstelijk voorgesteld, zoodat ze, om het maar zacht te zeggen, wel wat tot navolging prikkelen.

Van veel belang is natuurlijk ook de tucht, die op de school gehandhaafd wordt. Men kan hier zonder twiifel naar twee kanten fouten begaan. De zoetsappige onderwijzer, die maar meegaat en alles toegeeft en de leiding al gauw niet meer in handen heeft, is nog noodlottiger dan de onderwijzer, die de teugels wat al te strak houdt. Bij

de geboden vor.

en vele waren
d krachtig was
ding, zou God
naastig, verras
't denken kun
ordt.

G. R. K.

n deze rubrie
de persversla
nomen, wel in

cht, zal in deze
it, maar alleen
erking verdient
en zekere sub
ten slotte altijd

door controle
gestreefd word
et tot eenzijdig
n zin leidt.

beure, wij bli
e personen, de
sonen in geen
zullen wij mis
de meeningen.

Assen.

ze mooiste pro

g van natu
n het Noorden
eidt, de plaats

wil doorbre
Men kan het
n. Rustige re
de soorten. Me

roveringen ge
steeds schuch
zeggen, dat he

ten laste leg
moet de verla
ologische we

travagante, he
nte, het fantas
's daaraan lo

komen vestige
dit ook uite
n het uiterlike

de plaats zel
een vriendelike

et op haar best
rje“ zou iemand
jn. En wie hier

oor Plein 1813
de drukke win

ijzonder tre
densverandering
ats gevuld zie

ak daarbij ont
jn breeds lanen

die den zomer
der zijn lommer

intieme plekje
n Assen waar

Assen, dat zi
omen. De kerk
enerale Synode

trecht in 1923
tvrouw te zijn

tijd zouden ko
gering“ niet op

en. Wij hebben
n ook wel onze

ch mag dadelijk
niets liet me

was. Natuurlijk
an de boomte

heeft zij haar
t in de puntje

der Synodeleden
bij de leden van

verteld hebben
een of anderen

er het vuur ve
t zijn geen ge

er en gastvrouw
rgzaamheid too

gang is, wor
en zit er som
euele huis niet

it van een huis

's avond's zom

en. Heeft niet

er werk te ver

beklaagt men

am tot last kr

e hoop, dat hi

besteedt. Of de

elijke telepathie

heeft gedaan of psychologische intuïtie liet be-
dissen, kunnen wij niet uitsmaken, maar zij heeft
ons den dienst bewezen ons onder de „bestedelin-
gen“ op te nemen. In ons „bestedelingshuis“,
het net ingerichte Parkhotel, hebben we in vrije
ogenblikken tijd om te werken en terwijl we, als
we even naar buiten kijken over groene vlakke, den
stroom van den trein zien kronkelwolven en heel
de natuur ons schijnt te vragen: vindt ge mij
in mijn neveljurk niet mooi, is mijn wazigheid
niet leer, schrijven we rustig onze mémoires over
het weinige, wat we totnogtoe te Assen doorleefden.

De Ure des Gebeds.

Voor vele afgevaardigden komt de Synode zeer
ongelezen en beteekent het bijwonen ervan geen
geringe opoffering. Het is volstrekt onze bedoeling
niet om eenigen schijn van verdienstelijkheid op
ons te laden, wanneer wij verklaren, dat dit ook
ons geldt. Maar om publiek onze verontschuldiging
aan te bieden, dat wij te laat in Assen aankwamen
om in de Ure des Gebeds en ook in de daarop
gevolgde ontmoetingssamenkomst aanwezig te zijn.
Wij konden ons niet eer van onzen arbeid los-
maken.

Wat wij omtrent den Bidstond meedeelen is dan
ook slechts gegrond op indrukken van anderen.
Wie wij er ook over spraken, allen waren een-
stemmig van oordeel, dat Dr de Moor van zijn
delikate taak zich meesterlijk heeft gekweten. Of,
zoo men in dit verband het woord „meesterlijk“
liever niet hoort, wat wij tot op zekere hoogte
zouden kunnen billijken, kan men ook zeggen, dat
hij naar de gave der wijsheid en der voorzichtigheid,
welke hem geschonken is, het Woord heeft be-
diend. Het was voorzeker niet gemakkelijk om in
deze omstandigheden een woord te spreken, dat
niemand ergernis gaf en dat toch niet slap en
onbeslist was. Als men het verslag naleest en
hoewel de preek zelf onder de oogen heeft gehad,
zal men moeten toestemmen, dat dit aan den voor-
ganger in de Ure des Gebeds is mogen gelukken.
Trouwens, Dr de Moor heeft, gelijk door allen
erkend zal worden, het zeldzame donum objecti-
vatis. Natuurlijk is dit geen passe-partout, dat
hij alle gelegenheden dienst kan doen. Dikwijls
is partij kiezen geboden. Dr de Moor kan dat, gelijk
hij meermalen bewezen heeft, ook. Maar in een
geval als dit, waarin ieder, die oprecht voor God
wil leven, ook bij verschil van gevoelen moet kun-
nen meebidden, moet men zich tot op zekere hoog-
te boven de partijen kunnen opheffen. En wij zijn
Gode dankbaar, dat dit is geschied. De majesteit
van de waarheid Gods legde beslag op de ver-
zadering. In eerbiedige stilte hoorden de talrijke
aanwezigen den voorganger aan en werden onder
de werking van den Geest in de stemming des
gebeds gebracht.

Gekiëkt.

Toen wij Dinsdagmorgen ons naar de kerk aan
den Zuidersingel begaven, waar de Synode haar
zittingen zou houden, zagen we, hoe vóór den
ingang van het kerkgebouw eenige fotografen ston-
den geposteerd, die met hun apparaten allerlei
hooverkunstten uitvoerden. Het ligt in den aard der
zaak, dat de afgevaardigden er niet bijzonder op
gesteld waren om gefilmd te worden. Sommigen
deden dan ook pogingen om er aan te ontkomen.
Zoo vernamen we, dat een van de Synodeleden,
toen de lens op hem werd gericht, dadelijk zijn
hoofddekseel voor zijn aangezicht hield. Of de ope-
rateurs hem niet te vlug zijn af geweest zal nog
moeten blijken. Tenminste heeft het ochtendnummer
van één der groote bladen bewezen, dat niet ieder
erin geslaagd is de aanvallen te pareeren. Een
der praediviseerende leden wilde zich met een
ander voorwerp dan zijn hoed „behoeden“ tegen
het filmmapparaat, maar het heeft niet mogen baten.
Het zal hem wel verrassen, dat hij al genomen
was, nog vóór zijn arm de opheffende beweging
had gemaakt. Zelf hebben we er flink den pas
in gezet en ons zooveel mogelijk in de flank en
in den nek laten zien, maar hoe wij het er af
gebracht hebben, zal wel een der volgende och-
tendbladen leeren.

Hoog nemen we zulke dingen niet op. 't Is alleen
jammer, dat men daardoor de zeer ernstige zaak,
waarover de Synode te oordeelen heeft, op die
manier in de sensationele sfeer zoekt te trekken.
Dat is ons egnig bezwaar. Voor het overige laten
zulke liefhebberijen ons koud. Zelfs hebben wij
later, toen een fotograaf ons telkens lastig viel
met het verzoek even stil te blijven staan, om
zijn onbeschaamdheid wil gedurende een momen-
te voor hem geposeerd. Toen waren wij van hem
af en werden niet langer hinderlijk gevolgd.

Openingswoord.

P. S. Daareven ontvangen wij bericht, dat Dr
de Moor, die den geheelen dag een zeer gewichtige
commissievergadering heeft geleid, plotseling zeer
ernstig ongesteld is geworden. Om nadere infor-
matie in te winnen, moeten we hier ons artikel
afbreken.

HEPP.